

Color dessobre brú o verdós, dessota blanc, gris o roigenc:

*P. ilfordi balearica* Bedriaga (Menorca, Mallorca).

3. Color dessobre verd o tirant a brú amb estries longitudinals negres, dessota blanc, blau clar o roigenc:

*P. pityusensis pityusensis* Boscà (Eivissa).

Color dessobre negre, dessota blau:

*P. pityusensis maluquerorum* Mertens, n. subsp. (Illa de les Bledes). — A CODINA.

**Efemerópteros nuevos o poco conocidos.** R. P. Longinos NAVÁS, S. J. Boletín de la Sociedad Entomológica de España, Tomo V. Núm. 3-4, Marzo-Abril de 1922, pag., 62-3, 5 figs. Zaragoza. — El nostre preuat i benemèrit membre corresponent descriu en final d'altres 10 espècies noves o poc conegudes de Neuròpters Efemeròpters, d'Àsia i d'Amèrica del Sud i en la família dels Ecdiomèrids la *Rhithrogena loyolæa* (fig. 5), capturada per mí al Puig Hospitalet, camí d'Ull de Ter (Girona), el 31. VII. 21. (Col. del Mus. de Catalunya). Segons l'autor, és la *Ritrogena* major d'Espanya i jo hem felicitat d'haver-li procurat la satisfacció de poder-la dedicar, coincidint la captura amb el tercer centenari de la canonització, al fundador de la seva companyia. — A. CODINA.

**Fauna Ibérica. Himenòpteros. Fam. Encírtids.** Ricardo GARCÍA MERCET. Junta para ampliación de estudios e investigaciones científicas. Instituto Nacional de Ciencias. — Un volúm en 8.º de XII-732 pàg. amb 292 figs. Madrid. 1921. Preu: 18 pessetes. — Aquesta obra notable, no pot considerar-se en realitat, segons manifesta el mateix autor en el pròleg, com una monografia dels Encírtids (*Encyrtidae*) de la península, sinó com una obra que conté simplement la enumeració i la descripció de les espècies d'aquesta molt interessant família de microhimenòpters considerats fins ara com una tribu dels Calcídids (*Chalcididae*), trobats fins ara en la Península Ibèrica. No obstant això i de no ser sinó una valuosa contribució en coneixement i estudi d'aquests menuts himenòpters auxiliars d'un alt i positiu interès agrícola, suposa en el seu autor coneixements gens comuns en la matèria i un enorme i pacient treball de cap i de laboratori, dels quals dona una petita idea no més el pensar que està basat sobre l'exàmen d'uns 2.000 exemplars, recollits i preparats per l'autor en majoria, tenint en compte de que els Encírtids son insectes alats o àpters de petitíssimes dimensions puix mesuren uns 3 mm. els més grossos, 1 a 1'5 mm. la majoria i n'hi ha solament de 0'4 mm. de longitud, que la seva captura es quasi completament descuidada pels nostres naturalistes i les dificultats de la classificació per manca d'obres clares que la facilitin.

En síntesi, comença la obra exposant l'autor amplament els caràcters i amb un minuciós exàmen de les regions del cos, fent consideracions sobre l'importància que alguns autors han donat a les diferències de conformació de les mandíbules per a fonamentar sobre aquest caràcter, les

tribus en que consideraven dividits els insectes d'aquesta família, segons les dents que formava l'apex. Segueix la Biologia d'aquests paràsits primaris d'ous, de larves o de nimfes de papellones, de coccids, de mosques, de pugons, de coleòpters i àdhuc d'insectes d'altres ordes, àdhuc de llagastes (garrapatas) molt rarament són hiperparàsits, en aquest cas, parasiten a altres himenòpters o dípters de vida larval parasitària, molts pocs, uns quatre, són paràsits de segon grau. En general, aquests insectes tenen una força de reproducció extraordinària, ço que els fa sumament útils com a destructors d'insectes fitòfegs, éssent en majoria, en certes condicions, les famelles partenogenètiques i en alguns casos els ous poliembrionaris quan són paràsits d'ous de lepidòpters, arribant en aquests casos a sortir 1.500 larves d'un ou de *Litomastix* post en un ou de la *Plusia brassicae* posem per cas. Ve després la Zoogeografia, manifestant l'autor que ells es troben en tota regió on hi hagi vida vegetal, seguint les emigracions dels seus hostes els insectes fitòfegs a través del món. Concretant-se a la fauna espanyola, diu que és la més rica de tota Europa puix les clariïcs del seu llibre permeten afirmar-ho aixís, describint-se més de 200 espècies, ço és, un nombre molt superior que el atribuït a tots els països europeus junts en les monografies publicades fins ara.

Detalla la cassera i col·lecció recomanant per a lo primer el cultiu dels insectes perjudicials atacats pels Encirtids millor que la cassera directa sobre de les flors o fulles de les espècies vegetals anque aquesta proporcionï material molt més abundant i variat puix aquest mitjà no suministra altra clariïcia biològica que el coneixement del vegetal on s'ha trobat, si bé això no s'ha de menyspreuar completament. Els Encirtids es serveixen en petits tubs de vidre. Ells es regoneixen fàcilment pel seu cos rebassut, les antenes ben geniculades, les disposicions que adopten en trepar i els salts enormes que executen amb freqüència. Per a empresonar-los convé mantenir el tub boca per avall puix la seva tendència es sempre guanyar la porció alta del tub, i en aquesta posició tapar-lo. Segons l'autor, ells poden trobar-se, una mateixa forma, sobre diferents plantes, primer sobre una graminàcia, després la mateixa sobre una cupulifera, sobre un pi, i finalment sobre una acàcia. S'ha de consignar que hi ha formes alades o macropteres, formes braquípteres i àpteres, aquestes últimes es troben preferentment en les escorces dels arbres, a la tardor, sota les fulles caigudes i les despulles de la vida vegetal.

Els Encirtids segons siga el seu tamany i la consistència dels teguments, deuen preparar-se en sec colats en goma clara damunt de trocets de cartolina en forma rectangular, o servats en líquids especials que no alterin la color o perjudiqui els teguments. La preparació en sec deu efectuar-se sobre la platina d'un microscopi-binocular, valent-se d'uns pinzells molt fins i mànec llarg humids amb aigua clara, per a estendre les ales, les potes i antenes. La preparació en líquid conservador és per a les es-



pècies molt petites i molles que es deformen considerablement amb la dessecació. Aquest líquid ha d'ésser alcohol feble, alcohol lleugerament glicerinat o glicerina amb formol. Recomana millor l'autor ficsar-los sobre de porta-objectes de microcòpia pel mitjà del líquid de Hoyer quina fòrmula i detalls d'elaboració estan consignats en la pàg. 38 de l'altra obra de l'autor «*Los enemigos de los parásitos de las plantas: Los Afeelininos*». Una i altra classe de preparacions es completen mutuament i és molt útil, diu l'autor, per a l'estudi dels microhimenòpters tenir les dues, i encara millor, de totes les espècies, ultra de la preparació en sec i en líquid de l'insecte sencer, fer-ne un altra exclusivament dels òrgans que deuen ésser objecte d'un exàmen més minuciós, com la boca, les antenes, les ales, les potes, ço que facilita el dibuix, auxiliar poderosíssim per a l'identificació de les formes. Tota preparació microgràfica ha de dur el nom de l'insecte, la planta on ha sigut capturat, la localitat, i dia. Quan el microhimenòpter procedeix directament d'un hoste es consignarà el nom de l'insecte perjudicial del quin s'ha obtingut.

Segueix després l'autor amb l'Història descrita pas a pas i molt documentada i la Taxonomia amb una extensa bibliografia. La part de sistemàtica comença amb la divisió de la família en dues sub-famílies, les dels Arrenofagins i la dels Encirtins, la primera és pobre aquí, sols l'*Arrenophagus chionaspis* Aur., paràsit endofag de coccids, de les illes Balears: Palma de Mallorca. Tot lo demás pertany a la segona. Per a facilitar la identificació de les espècies que hom vulga estudiar, l'autor dona una taula dicotòmica complertament artificial, anque els gèneres que compren poden distribuir-se en grups bastant naturals, en gràcia a la claretat, i en ella és prescindible en absolut de les afinitats i analogies que hi puga haver entre els que hi figuren. De faisó que comença establint 12 grups genèrics de quins genotipus descriu els caràcters i nomenant els gèneres que creu que componen cada grup d'aquests. Segueix la taula dicotòmica genèrica per femelles i per mascles. Després ve la descripció dels gèneres i espècies molt documentada, la sinomínia, caràcters, tipus genèric, zoogeografia, habitat, biologia i observacions, ajudant-se de figures, en el text, d'una factura irreprovable, degudes al jove enginyer de Munt En Gonzalo Ceballos; en el seu cas, acompanya adhuc la taula dicotòmica per mascles i femelles de les espècies de cada gènere amb figures de les antenes i de la nerviació alar. Descriu en conjunt 89 gèneres i 223 espècies que viuen en la península, dels quins són nous 28 gèneres i 132 espècies apart d'altres moltes ja publicades per l'autor en notes preliminars. Nombre extraordinari si tenim en compte que fins ara sols és coneixien poc més d'un centenar de espècies d'Europa. Pocs, molt pocs, són, però, les dades, de Encirtids aplegats a Catalunya esmentades per l'autor, ells són 3 solament, tants com els de Mallorca, es cert però que moltes altres províncies ibèriques no en tenen ni un, els de la província de Ma-

drid hi són nombrosament representats. Els de Catalunya són: *Dinocarsis hemiptera* (Dalman), *Schedius vinulae* (Masi), prov. de Lleida: Vall d'Aran. El primer sobre *Pinus halepensis* i gramínies silvestres, biologia desconeguda, i el segon és paràsit endòfag de ous de *Malacosoma neustria* (L.) i de *Dicranura vinula* (L.). El tercer és *Ageniaspis fuscicollis* (Dalman), prov. de Girona. Sobre *Olea europaea* i altres, aquí es ordinàriament paràsit de l'arna de la olivera (*Prays oleællus* F.). Els de Palma de Mallorca apart de l'esmentat en principi són: l'un *Aphyus* (*Euaphycus*) *flavus* Howard sobre *Citrus aurantium*, *Nerium oleander*, *Quercus ilex* i *Laurus nobilis*, paràsit endòfag de *Chrysomphalus dictyospermi* Morg. (poll-roig del taronger), *Coccus hesperidum* i *Aspidiotus hederæ* Bouché; l'altre és *Epiencyrtoides aulacaspidis* (Brêthes) sobre la rosa comú *Rosa centifolia*, paràsit endòfag de *Aulacaspis rosæ* Bouché, poll del roser.

En un apèndix, l'autor descriu les noves formes adès capturades adès obtingudes durant l'impresió del volum i les modificacions d'alguns quadres dicotòmics que això li ocasiona. Un Index Alfabètic de les subfamílies, gèneres i espècies descrites i un altra dels demés insectes de diferents ordres i famílies esmentats, acaba aquesta obra útil i recomanable sots molts conceptes i que li paga sobrerament, amb la satisfacció que deuen proporcionar-li les felicitacions que tots indrets rebrà indubtablement i a quines uneixo la meua modesta, els sis anys de labor que li ha costat.—A. CODINA.